HOLLANDSCH ZUID-AFRIKA.

ADRES VOOR REDACTIE: AMSTERDAM, DAMRAK 95 (TEN KANTORE DER NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING)
ADRES VOOR ALLES, WAT DE ADMINISTRATIE BETREFT: P. VERGERS, VAN WOUSTRAAT 10, AMSTERDAM.

OFFICIËELE MEDEDEELINGEN

VAN HET BUREAU VAN DE NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING.

De Redactie van het Maandschrift *Hollandsch Zuid-Afrika* (zoowel wat het geïllustreerd gedeeite, als wat het bijvoegsel voor algemeen nieuws betreft) wordt bezorgd onder toezicht van het *Bureau* van de *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging.*

Het doel der Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging.

De *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging* stelt zich ten doel (zie Art. 1 der *Statuten*):

Binnen de perken, door de internationale rechtsverhoudingen aangewezen, door alle wettige middelen al datgene te doen, wat strekken kan om:

1°. de banden met onze stamgenooten in Zuid-Afrika nauwer toe te halen en, in overleg met hen, aldaar hulpbronnen voor landbouw, nijverheid, handel en andere stoffelijke belangen te openen en te ontwikkelen of de opening en ontwikkeling daarvan te bevorderen;

2°. de publieke opinie zoo ten onzent als in het buitenland over de toestanden in Zuid-Afrika voor te lichten.

Elk streven om bij wijze van propaganda op de zedelijke of godsdienstige gesteldheid der bevolking dezerzijds invloed uit te oefenen, blijft daarbij uitgesloten.

Leden en Donateurs.

Leden der Vereeniging zijn zij, die met het hierboven (volgens Art. 1 der *Statuten*) omschreven doel instemmen en eene jaarlijksche bijdrage betalen van tenminste *Drie Gulden.* Het boekjaar der Vereeniging loopt van 1 Januari tot 31 December (zie Art. 5 der *Statuten*).

Het staat aan de afdeelingen vrij, *begunstigers* aan te nemen, die eene geringere jaarlijksche bijdrage dan 3 gulden, doch ten minste 1 gulden betalen (zie Art. 5 der *Statuten*).

De algemeene vergadering heeft, op voordracht van het bestuur, de bevoegdheid, *eereleden* te benoemen, die dezelfde rechten hebben als de leden (zie Art. 5 der *Statuten*).

Donateurs zijn zij, die minstens 100 gulden in eens in de kas der Vereeniging storten; ook deze hebben gelijke rechten als de leden (zie Art. 5 der *Statuten*).

Aan de *Leden* der *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging* wordt, krachtens hun lidmaatschap en zonder vergoeding van eenigerlei aan de uitgave verbonden kosten, dit Maandschrift *Hollandsch Zuid-Afrika* (zoowel het Geïllustreerde als het Algemeene gedeelte) geregeld toegezonden.

Gedrukt met illustratie-inkt van BERGER & WIRTH, Drukinktfabriek, Amsterdam.

ERVARING.

Onder het opschrift „Onvermijdelijk" lezen we in *De Volkstem*: „De eerste stap tot de invoering onzer wetten en gebruiken zal zijn die der invoering van de Engelsche taal. Dit zou gemakkelijk kunnen geschieden en zonder de gevoelens der bevolking van 't wingewest geweld aan te doen. Laten alle ambtelijke documenten, alle registers, grondbrieven en andere acten betreffende eigendom in de Engelsche taal worden gesteld en de volgende generatie (der Boeren) zullen Engelschen worden." Zoo schreef, ruim negentig jaren geleden, de schrijver van een lezenswaardig artikel in de *Quarterly Review* van 1819, in welk artikel een overzicht werd gegeven van de toenmalige situatie der Kaapkolonie. In weerwil van de bij de capitulatie aan Gouverneur-Generaal Janssens gedane beloften tot handhaving der taalrechten van de Hollandsch sprekende inwoners van Kaapland, is enkele jaren na 1819 aan den wenk van den schrijver van boven aangehaald artikel gevolg gegeven. Men is zelfs heel wat verder gegaan en heeft stelselmatig de levensvatbaarheid der Hollandsche taal trachten te ondermijnen en te vernietigen. De geschiedenis der laatste eeuw heeft geleerd met welk gering resultaat. Thans zijn de Hollandsch sprekenden in Zuid-Afrika toonaangevend op staatkundig gebied en zij, noch hun Engelsch sprekende bondgenooten, zijn „Engelschen" in den zin, als door de *Quarterly Review* bedoeld. En, ten spijt van de permanente verdrukking, is heden de Hollandsche taal méér dan ooit levensvatbaar en heeft zij de meest volkomen erkenning van gelijkgerechtigdheid erlangd in de Grondwet der Unie. Naar aanleiding van het betreurenswaardige recente besluit van Pretoria's Stadsraad (in zake het aanbrengen van tweetalige opschriften op de gemeente-trams) heeft de *Pretoria News* beweerd, dat het dwaas is, om aan te dringen op gedwongen tweetaligheid in Zuid-Afrika's steden en genoemd blad raadt den Hollandsch sprekenden aan „het onvermijdelijke te aanvaarden; ze hebben een weinig ervaring in die richting opgedaan, welke hun thans goed te pas zou kunnen komen."

We danken onzen collega voor dezen delicaten wenk en hopen, dat hij zelf zal leeren, zich te schikken naar de onvermijdelijke uitvloeisels van art. 137 der Grondwet, dat geen onderscheid maakt tusschen steden en niet-steden, wat betreft erkenning der Hollandsche taalrechten. We verlangen geen gedwongen tweetaligheid over geheel Zuid-Afrika. Maar, indien nagenoeg de helft der belastingbetalers eener stad deze gelijktaligheid verlangt, is het onvermijdelijk, dat aan zulk een grondwettig verlangen wordt voldaan. Niemand onzer zal er aanstoot aan nemen, indien b.v. te Port Elizabeth of te Durban — waar tot dusverre verreweg de meeste inwoners Engelsch sprekende zijn — in het municipale bedrijf uitsluitend de Engelsche taal wordt gebruikt. Doch, wanneer een toevallige meerderheid in Pretoria's Stadsraad de rechtmatige begeerte van een aanzienlijk bevolkingselement ignoreert en over die begeerte door de woordvoerders van zulk een meerderheid in krenkende termen wordt gewag gemaakt, zal een krachtige reactie tegen een dergelijke gedragslijn onvermijdelijk worden.

Lord Gladstone en de Kaffers.

Het feit, dat de gouverneur-generaal van Zuid-Afrika, lord Gladstone, een kleurling, die wegens geweldpleging op een blanke vrouw ter dood veroordeeld was, begenadigd heeft, wordt nog steeds in geheel Zuid-Afrika ernstig afgekeurd. De zuster van Generaal Botha, mrs. Robert Crawford Hawkin, heeft verklaard, dat, wanneer op iets dergelijks de doodstraf niet wordt toegepast, de Zuid-Afrikaansche vrouwen met angst en beven de toekomst tegemoet gaan.

Mrs. Hawkin schrijft dan verder: „Dergelijke misdaden komen in Zuid-Afrika veel meer voor, dan het Engelsche publiek weet. Ik heb vaak vreemdelingen hun verwondering hooren uitspreken, dat tegen de kleurlingen zoo streng wordt opgetreden; zij bedenken evenwel niet, dat, wanneer blanken met hun vrouwen in een land van zwarten moeten leven, zij dat alleen kunnen doen als meesters."

„Om goed te kunnen begrijpen, waardoor elke blanke vrouw in Zuid-Afrika bedreigd wordt, moet men Afrikaner zijn. Misschien zelfs om het volkomen te begrijpen, moet men vrouw zijn. Ik zal eens een voorbeeld geven: „Ik heb nog nooit een Afrikaner vrouw, van Engelsche of Boeren afkomst, gezien, die haar mantel op den rug door een kleurling liet afborstelen. Er is iets — men noeme het instinct, zoo men wil — dat haar leert, dat zij nooit, zelfs niet voor één oogenblik, mag dulden, dat een zwarte haar aanraakt. De afschuwelijke loensche uitdrukking van triomf in de oogen der zwarten bij de minste denkbeeldige aanleiding, is iets, dat een vrouw nooit zal vergeten. Ik heb jonge Engelsche meisjes gezien, vreemdelingen in Zuid-Afrika, die zwarte bedienden iets lieten doen, wat in Europa gewoonte is. Dit duurde echter slechts een paar weken. Zij lieten het vanzelf, zonder dat een Afrikaner vrouw haar inlichtte."

Bijna alle Zuid-Afrikaansche bladen spreken onomwonden hun afkeuring over het verleenen van gratie aan den kleurling uit. Men is er van overtuigd, dat de zaak in alle kraals druk besproken wordt en dat de inboorlingen er de conclusie uit trekken, dat de strenge wet op het misdrijf niet meer van kracht is.

Ook de Engelsche pers keurt het verleenen van gratie af; alleen enkele sentimenteelen vinden 't zoo erg niet.

Onze Londensche berichtgever schrijft ons over deze zaak: De Engelsche pers — en vooral de Unionistische — raast over de daad van Lord Gladstone, die 't doodvonnis, over een kaffer in Umtali (Rhodesië) uitgesproken, in levenslange gevangenisstraf veranderde. Ik wil hier uit de artikelen geen aanhalingen doen. Er is roerende eenstemmigheid tusschen de argumenten, gebruikt in de artikelen van de Unionistische pers in Engeland en in de bladen van gelijk allooi in Z.A., — een éénstemmigheid, die bij vorige gelegenheden herhaaldelijk is vertoond en *sterk aan opzet en afspraak doet denken.*

De *Daily Express* drukt een grooten, dreigenden kafferkop af met 't nog dreigender onderschrift *The South African Peril* (Het Zuid-Afrikaansche gevaar), en allerlei personen van naam en invloed, en ook van geen naam en geen invloed, geven gevraagd, en meer nog ongevraagd, hun oordeel over deze kwestie, die hier zeker niet minder stof doet opslaan dan in Z.A. en de ontstemming waarover zelfs uiting heeft gevonden in 't Parlement. Dáár echter bleef de stemming kalm, dank zij 't bezadigde en rustige optreden van den Minister van Koloniën, die 't recht van de Kroon, overgedragen aan den Gouverneur Generaal, om gratie te verleenen, onaantastbaar achtte èn door 't Home-Parlement èn door de Home-regeering.

Maar 't allermooist maken 't wel de kleine Londensche weekbladen — de *penny weeklies*. Ook zij maken zich natuurlijk meester van dit onderwerp van den dag en omdat zij niet 't nieuws of de commentaren van de dagblad-pers kunnen herhalen of nakauwen, zoeken zij de publieke nieuwsgierigheid te prikkelen door de quasi-geleerde beschouwingen over den kaffer en 't naturellen-vraagstuk. Lieve hemel, wat al onzin

wordt daar verkocht. Er zijn er zelfs, die een geheel wetenschappelijk betoog opzetten over 't zedelijk en verstandelijk verschil tusschen de verschillende menschenrassen. Wat daarvan terecht komt, zal men zich kunnen denken.

Maar opmerkelijk vooral is de onstandvastigheid dezer redacties. De Boeren, die zoo vaak in deze blaadjes — en ook wel in grootere kranten — worden afgeschilderd als onmenschelijke wreedaards tegenover de ruwe maar eerlijke natuurmenschen, de naturellen, zijn nù de mannen, die 't allerbest weten om te gaan met de kaffers en door strenge rechtvaardigheid en rechtvaardige strengheid hen in toom weten te houden. De ruwe, maar eerlijke natuurmenschen van vroeger zijn nù onmenschelijke wreedaards, laag zinnelijke onmenschen, voor wie geen scheldwoorden sterk genoeg zijn.

Maar wanneer straks de kwestie van Lord Gladstone weder geluwd is, en de Engelsche partij-politiek weer andere wapenen heeft gevonden, waarmee de vijandelijke partijen elkaar kunnen bestoken, dan is de kaffer in deze persorganen weer de zwarte broer, die door de Boeren mishandeld wordt.

Verloofd te Pretoria: H. F. F. Stutterheim en C. Westmaas.

Te Devon-Statie zijn op 21 Januari j.l. gehuwd C. Penning en A. C. Baalbergen.

Den 24sten Januari is te Pretoria, in den ouderdom van bijna 49 jaren, overleden de heer J. C. Klasing.

Te Jeppes is den 25sten December j.l. Mevr. Riphagen bevallen van een zoon.

Te Johannesberg is den 20sten December j.l. geboren Jacob Martinus, zoon van den heer A. H. Klugkist en Mevr. G. Klugkist—Zijlstra.

Tot leeraar in de Nederlandsche, Fransche en Duitsche taal aan het St. Andrew's College te Grahamstown, Kaap-provincie, is benoemd de heer H. Iwema, te 's-Graveland.

Blijkens een officiëele mededeeling zal Zuid-Afrika op de a.s. imperiale conferentie te Londen vertegenwoordigd worden door de ministers Botha, Hull en Malan.

Den 20sten December zijn te Stellenbosch gehuwd Mej. E. S. le Roux, de gewezen directrice van de Oranje Meisjesschool, met Ds. J. H. Eybers, den aanstaanden predikant voor de Ned. Geref. of Hervormde kerk te Klerksdorp.

Generaal Smuts heeft in den *Unie-Volksraad* aangekondigd, dat weldra een wetsontwerp zou worden ingediend, waarbij een algemeene contrôle op de immigratie zou worden ingesteld. Naar het heet zou in deze wet de bepaling worden opgenomen, dat de toelating kan worden geweigerd aan elke immigrant, van welk ras ook, die niet ten genoege van den immigratie-ambtenaar in staat is vijftig woorden te schrijven in een door dien ambtenaar aangewezen taal.

Volgens de in Augustus van het vorig jaar gepubliceerde gegevens werd de stapel van het kleinvee in de Kaapkolonie, op einde Juni van dat jaar, als volgt becijferd: Schapen $17^3/_4$ millioen, geiten $7^1/_2$ millioen. Er waren derhalve $1^1/_2$ millioen schapen en $^1/_4$ millioen geiten meer dan op 30 Juni 1900.

Maandag 15 Januari is op de Rand Collieries, nabij Springs, overleden Dr. M. M. Klein, die in 1895 naar Zuid-Afrika kwam. Aanvankelijk districtsdokter te Bloemhof, trad hij later op als speciale dokter tijdens het heerschen van de pokken te Boksburg, waarna hij belast werd met de geneeskundige behandeling van naturellen, arbeidende in verschillende mijnen en industriëele ondernemingen op den Oost-Rand.

De voormalige gouverneur generaal van Portugeesch-Oost-Afrika, d'Andrade, bevindt zich sedert kort te Lissabon. D'Andrade heeft aan de regeering voorgesteld, voor de provincie een Hoogen Commissaris, met Lourenço Marques als residentie, te benoemen. Deze Hooge Commissaris zou bevoegd moeten zijn, zonder ruggespraak met het moederland in belangrijke aangelegenheden van de kolonie, die een snelle oplossing eischen, dadelijk te beslissen.

Invoer van machinerie. De waarde der in Zuid-Afrika gedurende de eerste elf maanden van 1909 ingevoerde machinerieën vertegenwoordigde een bedrag van £ 1.948.039. Over het zelfde tijdvak van 1910 steeg dit tot £ 3.347.912. De vermeerdering aan waarde voor mijnmachines alleen bedroeg £ 370.000. Hoogst verblijdend is de toeneming van den invoer van landbouwmachines en -werktuigen, alsmede de sterke vermeerdering van machines in andere industrieën benoodigd dan de goudindustrie.

De heer Hidde Nijland heeft tegen den heer Frederik Rompel een klacht ingediend wegens beleediging, door het schrijven van een stuk over de Zuid-Afrikaansch Museum-kwestie in de November-aflevering van *Hollandsch Zuid-Afrika.* Wij vernemen, dat het openbaar ministerie bij de rechtbank te Dordrecht, nadat de rechter-commissaris voorloopige informaties had ingewonnen, verwijzing naar de openbare terechtzitting heeft gerequireerd. De rechtbank heeft echter, bij hare beschikking van 17 Febr. j.l., rechtsingang verleend met bevel tot instructie. De heer Rompel zal dus wederom voor den rechter-commissaris, ditmaal in instructie, moeten verschijnen. Voor verwijzing waren blijkbaar nog geen termen.

Mielie-uitvoer. Gedurende het jaar 1910 werden uit Durban niet minder dan 1.238.269 zakken mielies uitgevoerd. De helft hiervan kwam uit den Vrijstaat en 480.458 uit de Transvaal. Ook via andere Zuid-Afrikaansche havens, in het bizonder Kaapstad, Port Elizabeth en Oost-Londen, werden belangrijke hoeveelheden uitgevoerd, tezamen bijna een derde van de uit Durban verscheepte massa.

De waarde van den uitvoer over dit jaar was ongeveer £ 100.000 meer dan gedurende het jaar 1909 en bedroeg bijna £ 700.000! Vermelding verdient, in verband met den uitvoer van het vorige jaar (1909), dat meer dan 130.000 zakken naar Mexico, 362.106 naar Antwerpen, 207.880 naar Hamburg en 402.514 naar Londen werden gezonden.

TAAL- EN STAMVERWANTE BELANGEN.

Tweetaligheid.

Wanneer in een tweetalig land beide talen gelijkgerechtigd zijn en die gelijkgerechtigheid niet alleen op papier, maar ook in de werkelijkheid bestaat, dan is daar rust en vrede op taalgebied. Maar wee 't land, waar de eene taal bevoorrecht wordt boven de andere. Daar heerscht onrust en strijd en niet eer keert er de vrede weder, vóór 't benadeelde deel der inwoners zijn rechten heeft herwonnen.

Wij zien 't weder in de veroverde Duitsche gebieden. De wet van 19 April 1908 verplicht alle openbare lichamen en vereenigingen, uitsluitend gebruik te maken van 't Duitsch. De bedoeling dezer wet was, een einde te maken aan de nationale beweging in Duitsch Polen.

Groote ontevredenheid en verbittering verwekte deze wet en van alle kanten kwamen jammerklachten der regeeringspersonen in de tweetalige streken van 't rijk.

Thans heeft ook de machtige katholieke partij in Elzas-Lotharingen bij de Regeering met kracht en klem aangedrongen, dat een wetsontwerp zal worden ingediend, waarbij het gebruik van 't Fransch in alle openbare vergaderingen wordt toegelaten. Er is alle kans, dat 't zal gebeuren ook. De huidige wet heeft den overheidspersonen te veel ellende bezorgd, en, al krijgt Polen thans nog geen gelijkgerechtigheid zijner taal, ook dit zal eenmaal komen. Vóór 't zoover is, heerscht er in Polen toch geen rust.

Voor de 15 October jl. gehouden Taalbond-examens zijn van de 4250 deelnemers 3532 geslaagd.

Verbastering.

Onlangs spraken wij in ons blad de verwachting uit, dat, naar alle waarschijnlijkheid, de Hollandsche taal in Zuid-Afrika van overwegenden invloed zal blijven. Niet lang daarna was de Engelsche pers der Unie vervuld van jammerklachten over de geleidelijke verbastering der Engelsche taal. Bovendien komt thans het bericht uit Bulawayo, dat door de Rhodestrust drie beurzen zijn ingesteld, ten einde meerdere vertrouwdheid met „'s Konings Engelsch" bij de schooljeugd te bevorderen.

„Als nu de taal der „Society", der kooplieden en stadsraadsleden reeds zoo, met allerlei kunstmiddelen, van vreemde smetten vrij moet worden gehouden, dan hebben de Engelsch sprekenden wel recht om, met de hun eigene geringschatting, neer te zien op het „Dutch!", zegt de *Volkstem*.

Hollandsche Schilderkunst in Z.-A.

Per *Union Castle-lijn* is een mooie verzameling van Hollandsche schilderijen en teekeningen naar Zuid-Afrika gezonden door den Larenschen Kunsthandel te Amsterdam. De verzameling zou in 't begin van Maart te Johannesberg worden tentoongesteld. Het is een uitgelezen verzameling van de jongere Hollandsche schilders. Voor Z.-A. van bijzondere waarde zijn 't mooi geschilderde portret van President Kruger, waarvoor de oude staatsman in Holland heeft geposeerd, toen hij daarheen was gebannen tijdens den Oorlog, en de beide geteekende portretten van Generaal Louis Botha en Generaal de la Rey. Deze drie stukken zijn van Hollands vermaarde portretschilderes, Mevr. Thérèse van Duyl-Schwartze.

De Vlaamsche Beweging en de Britsche pers.

Nu de strijd voor de vervlaamsching der Gentsche Hoogeschool in België voor goed is ontbrand en van de zijde der Vlamingen met kracht en heilige geestdrift wordt gevoerd, nu bevatten ook de Engelsche bladen somwijlen beschouwingen over het vraagstuk der tweetaligheid in België. Zoo gaf ook de *Evening News* — het jingoïstische avondblad van de jingoïstische *Daily Mail* — een artikel over een taaloorlog en zijn gevaren, waarop een Vlaming, dr. A. Prayon van Zuylen, zich genoodzaakt zag, de Engelsche lezers nauwkeuriger in te lichten.

De *Evening News* stelt dr. Prayon van Zuylen voor als een Belgisch liberaal, die sedert jaren werkzaam deel neemt aan de Vlaamsche beweging.

Dr. Prayon van Zuylen begint met erop te wijzen, dat er niet meer verschil is tusschen 't Vlaamsch en 't Nederlandsch dan tusschen 't Engelsch van Walter Scott en dat van Dickens. De meeste Vlamingen — zoo schrijft hij verder — en niet weinig Walen ook, zijn er ten volle van overtuigd, dat de oorlog van 1830, waarbij België zich afscheurde van Holland, een vergissing was. Maar niemand kan ze ongedaan maken en dat verlangt ook niemand. Wij zijn allen trouw aan België. Het doel der Vlaamsche beweging is alleen om de algeheele gelijkheid der beide landstalen, die beloofd is bij artikel 23 der Belgische grondwet van 1831, te verkrijgen en te verzekeren. Gedurende de Waalsche overheersching van 1831 tot 1873 was dit artikel een doode letter, maar sinds 1873 hebben de Vlamingen vrijwel alles verkregen, wat zij geëischt hebben. De eenige voorname kwestie, die thans nog geregeld moet worden, is 't verkrijgen eener Vlaamsche Hoogeschool.

Hij vraagt, waarom Fransch, dat de taal van de kleinste helft der Belgen is, de overhand zou moeten hebben. Dit gaat immers in tegen alle recht en billijkheid en tegen de grondwettige gelijkheid van alle Belgen.

Hij wijst er dan op, dat in dezen strijd alle partijen naast elkaar staan; dat drie voorname leden van 't Belgische Parlement — Louis Franck, een liberaal, Camille Huysmans, een socialist, en van Cauwelaert, een katholiek — te zamen te Antwerpen in een groote vergadering voor de oprichting eener Vlaamsche Hoogeschool hebben gesproken en aan 't einde der bijeenkomst elkander met de handen in elkaar hebben beloofd, eendrachtig voor deze zaak te zullen strijden.

Dit is geen rassenkwestie, aldus vervolgt hij. De Waalsche arbeiders-afgevaardigden hebben de eischen der Vlamingen in het Parlement steeds gesteund. Onze tegenstanders zijn in hoofdzaak ambtenaren en hun aanhang. Die ambtenaren zijn bang, 't monopolie van macht te verliezen, wanneer zij niet langer hun landgenooten kunnen regeeren in een taal, die door negen van de tien Vlamingen niet wordt verstaan.

Hij ontkent, dat er Duitsche neigingen in België bestaan, en nog veel minder in Holland, en spreekt zich ten slotte uit ten gunste eener nauwere vereeniging tusschen Holland en België.

Rhodesische tabak. Onlangs werd te Salisbury 125.000 lbs. in Rhodesië zelf verbouwde tabak te koop aangeboden. De hoogste prijs was 6/— per kilogram en de laagste (voor tabak in bladen) 8 pennies. De producenten waren hoogst voldaan en meenen de tabaksindustrie in het Noorden een goede toekomst te mogen voorspellen.

KERK EN SCHOOL.

Te Ermelo (Tr.) is, sinds jaren, mej. C. Nieuwenhuys nog steeds als muziekonderwijzeres werkzaam. Zij staat er mej. Van Oosterzee ter zijde. Beiden waren volgens pas ontvangen berichten zeer welvarende.

De rector van de Vrije Universiteit heeft, zoo meldde onlangs de *Standaard*, zeven studenten ingeschreven, die uit Zuid-Afrika gekomen zijn om aan de V. U. hun studiën voort te zetten.

Uit een brief van Prof. Dr. du Toit Malherbe aan *Ons Land* blijkt, dat er ongeveer 400 Zuid-Afrikaners zijn, die thans hun academische studiën in overzeesche landen voltooien en die ongetwijfeld in aanmerking zouden komen voor de toekomstige Z.-A. Universiteit, mits daar ook gelegenheid zal bestaan voor zelfstandig onderzoek in hoogere sferen van wetenschap

---

De wetgevende macht van de Unie van Zuid-Afrika behandelt op het oogenblik het wetsontwerp ter bekrachtiging van de vereeniging van de vier Nederd. Geref. kerken van Zuid-Afrika (in Transvaal als de Vereenigde Kerk bekend). In dat wetsontwerp komt een bepaling voor, dat kleurlingen — waarmede alle niet-blanken worden bedoeld — die lidmaat zijn van de Ned. Ger. Kerk van de Kaap (in de andere konden zij het niet zijn), geen aanspraak op het lidmaatschap kunnen laten gelden, als zij in een andere provincie gaan wonen. De Unionisten in den Volksraad verzetten zich tegen die uitsluiting, maar de ministerieëlen zeiden, dat zonder die bepaling geen vereeniging der kerken mogelijk was. Met 51 tegen 27 stemmen ging het artikel er door.

Een nieuwe apostolische prefectuur in Transvaal.

Den 12en December 1910 werd door de Propaganda een nieuwe apostolische prefectuur opgericht in het Noorden van Transvaal, welk besluit der Propaganda door Z. H. den Paus op 20 December werd goedgekeurd en bekrachtigd. De nieuwe prefectuur omvat de twee noordelijke districten van Transvaal: Zoutpansberg en Waterberg, met een bevolking van ruim een half millioen inwoners, voor het meerendeel bestaande uit Kaffers, want deze laatsten worden op een goede 400.000 geschat. Paus Pius X vertrouwde dit nieuwe Missiegebied toe aan de Belgische Benedictijnen der Congregatie van Subiaco. Als eerste apostolische prefect van Noord-Transvaal werd den 13en Januari j.l. benoemd een monnik der Belgische Benedictijner abdij Affligem, de hoogeerwaarde pater Dom Ildephonsus Lanslots uit Sprundel (N.-Br.). Zijne Hoogwaardigheid denkt in April a.s. met nog zes of zeven confraters naar zijn nieuw Missieland te vertrekken. Deze moedige zendelingen zullen daar voor een zware moeilijke taak komen te staan, want die 500.000 inwoners leven verspreid over een oppervlakte ruim driemaal zoo groot als die van Nederland. *(Maasbode).*

Waar.... maar aan wien de schuld?

De Transvaalsche Directeur van Onderwijs betoogt, dat het hoogere onderwijs in Zuid-Afrika niet met den tijd medegegaan is. „Onder het in zwang zijnde systeem moeten mannen en vrouwen, de landman en de rechtsgeleerde, de bedreven handswerkman en de predikant, allen volgens hetzelfde leerprogram ontwikkeld worden." Het hoogere onderwijs beantwoordt niet aan de behoeften des volks. „Het is een verbazingwekkend feit," schrijft hij, „dat zij, die met de examens der Kaapsche Universiteit belast zijn, in hoofdzaak er voor verantwoordelijk zijn, dat Zuid-Afrika een stelsel heeft overgenomen, dat men vrijelijk zou mogen noemen de Middeleeuwsche opvatting van cultuur en evenzeer van voorbereiding voor het leven, en dat, terwijl de toekomst van dit land er zoo kennelijk op wijst, dat ontwikkeling en opleiding in de richting van wakkere toepassing van de natuurwetenschap op landbouw, handel, nijverheid, bedrijf, mijnwerk en machinerie, een levensvraag voor Zuid-Afrika is, de Universiteit en diensvolgens ook de scholen en „colleges" de lijn van talen en letteren nagenoeg onveranderd blijven volgen. De cultuur staat geheel los van de nationale behoeften. Het lijkt inderdaad, of Zuid-Afrika voor zijn toekomstigen vooruitgang slechts behoefte heeft aan rechtsgeleerden, onderwijzers en geestelijken. Gevolg daarvan is, dat in de praktijk alle wetenschappelijke en technische betrekkingen waargenomen worden door menschen van overzee, terwijl er nauwelijks sprake kan zijn van wetenschappelijken landbouw."

Zoo er een onmiskenbaar element van waarheid in deze beschouwing is, aldus een kantteekening van de redactie van het *Christelijk Schoolblad*, moet opgemerkt worden, dat dit verouderde, eenzijdige systeem een beslist Engelschen oorsprong heeft en dat het vooral zijn verstijving dankt aan de starre behoudzucht van Dr. Muir, den Schotschen Superintendent in de Kaap-provincie.

Zuid-Afrikaansche Studenten.

Uit een bijdrage van A. W. aan de *Nieuwe Courant* (den Haag) ontleenen wij 't volgende:

Met veel genoegen laten wij afdrukken het onderstaande staatje, dat op zoo overtuigende wijze doet uitkomen, hoe meer en meer het Hollandsch-Afrikaansche volk naar intellectueele ontwikkeling streeft in eigen taal (een eerste eisch voor zijn toekomstig voortbestaan!), hoe jaarlijks het getal der Zuid-Afrikaansche studenten hier te lande met minstens 25 % stijgt! (Vergelijkt ook de Taalbond-examens in Zuid-Afrika).

De cijfers, ze spreken voor zichzelf en te meer nog zullen ze dit doen, wanneer men weet, dat in de jaren der Republieken, toen er veel meer redenen waren, dat men zich tot Nederland wendde, dit getal nooit de 10 heeft overschreden, ja meest 5 niet te boven ging, en dat in de eerste jaren na den Oorlog slechts dit laatste getal bereikt werd.

Ziehier de cijfers:

Begin van het jaar	Mc.	Th.	R.	Le.	Tk.	I.	B.	V.	Lb.	O.	G.	H.B.S.	Mu.	Totaal
1908	4	3	4	2	—	2	2	—	1	—	4	3	—	25
1909	7	7	3	2	1	3	2	—	2	—	4	1	1	33
1910	18	10	3	2	2	4	1	—	1	2	4	—	1	48
1911	25	11	3	2	3	4	1	1	1	2	3	—	4	60

Beteekenis der letters:

Mc. = Medicijnen.	V. = Veeartsenijkunde.
Th. = Theologie.	Lb. = Landbouwkunde.
R. = Rom. Holl. Recht.	O. = Onderwijzer.
Le. = Letterkunde.	G. = Gymnasium.
Tk. = Tandheelkunde.	H.B.S. = Hoogere Burgerschool.
I = Ingenieur.	Mu. = Muziek.
B. = Bouwkunde.	

Wat Hollandsch Zuid-Afrika wil, blijkt uit deze cijfers. Elke verdere toevoeging is overbodig. Voor dengeen, wien het interesseert, zij hier vermeld, dat verreweg het grootste aantal, bijkans 50, te Amsterdam studeert, waar ze een eigen leeskamer bezitten en een eigen studenten-vereeniging hebben gesticht.

De Vrije School in Zuid-Afrika.

In de Kaap-provincie is nog eene vrije Christelijke school te Burgersdorp, 58 leerlingen en 3 leerkrachten tellende. Zij gaat uit van de Gereformeerde gemeente te dier plaatse.

Op Brakfontein, pk. Haverklip, via Brakpan (Tr.), houden een aantal ouders nog steeds een bijzondere, Christelijk-nationale school in stand. Zij zijn van de Gouvernementsschool niet gediend. Als onderwijzer is de heer J. de Lang werkzaam. 't Aantal leerlingen bedraagt ongeveer 30, van 6- tot 20-jarigen leeftijd.

De Oosteindschool te Pretoria heeft dringend behoefte aan vergrooting met drie klasselokalen. De school is het eigendom eener maatschappij; het Departement betaalt de huur voor het schoolgebouw en de salarissen der onderwijzers. Zegt het Departement verhooging van huur toe, waaromtrent thans onderhandelingen gevoerd worden, dan kan de voorgenomen aanbouw doorgaan.

Hoe vruchtdragend de oprichting van vrije scholen zijn kan om ten slotte daadwerkelijke erkenning van rechten te krijgen, bewijst ook weer de geschiedenis van het Vrije Gymnasium te Molteno, Kaapprovincie, waarover wij vroeger meermalen geschreven hebben. Toen de toenemende bloei er van bewees, dat het in een werkelijke behoefte voorzag, werd het van de zijde der Regeering als Eerste-klasse-school erkend en door een Staatstoelage gesteund, zonder dat het van karakter ten aanzien van taal, godsdienst enz. behoefde te veranderen. Wel weigerde de uit Engelschen bestaande Schoolraad, de inrichting onder beheer te nemen, maar een beroep op het Hoog-Gerechtshof had tot resultaat, dat die municipale Schoolraad verplicht werd, het Vrije Gymnasium onder zijn vleugelen te nemen.

Daarop is gevolgd de samensmelting met de plaatselijke tweedeklasse-school, die nu in het Gymnasium opgenomen is, onder de voorwaarden van vereeniging der beide schoolraden, voldoend godsdienstonderwijs aan de kinderen in het Hollandsch, behoorlijk onderwijs van het Hollandsch van den sub-standaard tot matriculatie, keuze van de helft der onderwijzers door de bestuurders van het Gymnasium en bedrevenheid van den principaal in beide talen. Het volhardend streven van Ds. A. J. Pepler is dus met succes bekroond. Inderdaad, er is geen beter protest dan de oprichting eener eigen, vrije school.

(Christ. Schoolblad).

De heer J. Vreugdenhill, te Haarlem, schrijft aan *De Volkstem*, dat de in La Plata en Paraguay groeiende Yerba, of ilex paraguensis, een heester, welker bladeren, twijgen en takken fijngestampt worden tot een groenachtig poeder, dat de thee kan vervangen, volgens zijn meening wel geschikt zou zijn, om in Zuid-Afrika te worden aangeplant.

Per zak van 100 pond brengt deze soort thee in de provincie ongeveer 20 piasters op, of ruim £ 4; te Buenos-Ayres bedraagt de prijs het dubbele. Op de plaats van herkomst zelf wordt de Yerba-thee verkocht voor 1 s. 4 d. tot 2 s. 6 d. per lb. Naar men zegt, levert 1 lb. ongeveer 20 gallons thee.

Ons Land deelt mede, dat op zijn bureau een aangeteekende brief is ontvangen, gericht aan den secretaris van de drukkerij, waarop het blad verschijnt, te „Kaapstad". Een postbeambte had met potlood op de enveloppe geschreven: „Try Cape Town", probeer Cape Town. Men wist op 't postkantoor niet, waar Kaapstad lag! *Ons Land* noemt die vlegelachtigheid „te erg".

De Unie-*Staatscourant* vermeldt, dat op een gemiddelde, maandelijksche, bevolking van de mijnen in de Unie van 293,946 personen, 2132 sterfgevallen plaats vonden, overeenkomende met 39 per 1000, per jaar. Voor de Kaap-Provincie is dit cijfer 20 per duizend, voor Natal 10, den Vrijstaat 14,6 en het overige Transvaal 31,2. Men ziet, dat het Transvaalsche goud vrij veel menschenoffers kost.

De *Cape Argus* heeft, naar aanleiding van het bezoek van de *Zeven Provinciën*, een spotprent. Een ouderwetsche Boer en een Nederlandsch zeeofficier staan verlegen tegenover elkaar: zij verstaan elkander niet. Het opschrift luidt: „het tweetalen-vraagstuk." Dat is een illustratie bij een geliefde stelling van de Engelschen in Zuid-Afrika. De „taal", d. w. z. het Afrikaansch, heeft weinig meer met het beschaafde Nederlandsch gemeen; het Nederlandsch is een vreemde taal voor den Afrikaner. Een stelling, zoo aanhoudend door de Engelschen herhaald, dat vele Afrikaners het hun nazeggen.

Maar in werkelijkheid verstaan Afrikaners en Nederlanders elkaar zeer goed, al zal het in het begin even last geven. Een Hollander verstaat ook niet aanstonds een Vlaming, maar is Vlaamsch daarom geen Nederlandsch, en het Nederlandsch van Nederland daarom voor den Vlaming een vreemde taal? Geenszins.

Het Hollandsch in Zuid-Afrika.

De *Natal Witness*, het groote, sedert meer dan een halve eeuw te Pietermaritzburg verschijnende Engelsche dagblad, heeft thans besloten, eenige kolommen beschikbaar te stellen voor nieuwsberichten in de Hollandsche taal.

„Wij zijn veracht geworden door vele Afrikaners", zoo zegt de redactie van de *Natal Witness* in haar inleiding tot de „Hollandse uitgave", „omdat ze niet in de gelegenheid waren, onze denkbeelden en plannen te begrijpen. Ware dat het geval geweest, dan zouden ze gezien hebben, dat die denkbeelden dezelfde waren als die van elken inwoner, onverschillig van welk ras, die begeert het recht te behouden van geheel onafhankelijk te handelen, wat aangaat politiek. De Hollandse uitgave van de *Witness* zal derhalve onze Hollandse lezers helpen en hun belangstelling versterken in de vraagstukken, die door beide rassen moeten worden opgelost".

Dit besluit van de *Witness* toont, dat men in het tot dusver door de Engelschen overheerschte Natal meer en meer begrijpt, ook met de Afrikaners rekening te moeten houden.

HANDEL EN NIJVERHEID.

AMSTERDAM-KAAPSTAD-BATAVIA.

Neem eens een atlas ter hand, lezer, aldus lezen wij in een bekend Nederlandsch dagblad, en trek dan op de wereldkaart een lijn, die de hierbovengenoemde punten met elkander verbindt. Dan hebt ge den weg aangewezen voor een stoomvaartlijn zoo mooi als zich maar denken laat, en die er inderdaad, liefst zonder lang dralen, moet komen.

Waarom we neiging gevoelen, daarvoor thans een lans te breken?

Daar hebben we meer dan één reden voor.

Vooreerst een van ideëelen aard.

De post uit Zuid-Afrika bracht ons deze week berichten van de geestdriftvolle wijze, waarop de bemanning van het Nederlandsche oorlogsschip *„De Zeven Provinciën"* door de Hollanders in Zuid-Afrika is ontvangen. Men heeft ze op de handen gedragen, met ze gebanketteerd, met ze het land doorgetrokken om hen er tenminste iets van te doen kennen, kortom, broederschap met ze gesloten, zoo hartelijk, dat de bezoekers het wel nimmer zullen vergeten.

Daar in het verre Zuiden gevoelt men zich nog steeds van den alouden Dietschen stam en als wij prijs stellen op het voortbestaan van het Nederlandsche ras, van „Groot-Nederland," dan kunnen we slechts toejuichen de zending van de „Zeven Provinciën" naar Afrika's Zuidpunt. Maar wie zal het ons durven tegenspreken, wanneer we beweren, dat een vaste handelslijn van hier naar „de Kaap" den band tusschen het oude moederland en de Afrikaanders nog heel wat sterker zou maken? Een oorlogsschip nu en dan — dat is wel aardig, maar — en nu komen we tot het zakelijke der quaestie, — een geregeld handelsverkeer tusschen Nederland en Zuid-Afrika zou heel wat meer uitwerken, zou het gevoel kunnen levendig houden, dat het oude moederland niet enkel een vereerd, doch ook een nuttig land zou zijn voor de Afrikaners, en de uitbreiding der handelsconnecties zou een tegengif kunnen zijn tegen de ver-Engelsching, waaraan Zuid Afrika's bewoners, vreezen we, anders op den duur niet ontkomen [1]).

* * *

Maar we noemden nog een derde stad in het opschrift hierboven: Batavia.

Daartoe gaf ons aanleiding een artikel, door den heer C. Beelaerts in de *Nieuwe Courant* geschreven.

Hij herinnert er aan, hoe nu 5 jaar geleden een comitié voor een Java-Zuid-Afrika-Nederland stoomvaartmaatschappij aan de regeering subsidie verzocht voor deze alsnog op te richten lijn. De regeering... antwoordde niet eens op dat verzoek. Het comité was blijkbaar hierdoor zoo ontmoedigd, dat het sedert niets meer van zich heeft laten hooren en even werkeloos als de regeering aanzag, hoe het buitenland vaste lijnen naar het in bloei en welvaart wassende Zuid-Afrika oprichtte en aldus aan het o zoo bedachtzame Nederland het beste voor den neus wegkaapte.

We hebben in die dagen niet stilgezeten! Integendeel, met subsidie uit 's lands kas organiseerden zich de Kon. Hollandsche Lloyd en de Java-China-Japanlijn, terwijl wellicht spoedig 's lands kas ook hulp zal verleenen voor een lijn naar Australië; alleen Zuid-Afrika vertrouwde men niet. Men had er geen „puf" in, liet liever de zaak over aan Engeland en Duitschland, onder bewering, dat de Boeren toch maar matig geestdriftig zijn tegenover de stamgenooten uit het Noorden en men groote kans liep, dat de booten, vol uit Nederland aankomend, leeg en geballast naar het vaderland zouden terugkeeren.

Maar waarom dan niet Kaapstad tot een tusschenhaven gemaakt tusschen Amsterdam en Batavia? vraagt nu de heer Beelaerts en hij informeert:

„Zouden de stoomvaartmaatschappijen „Nederland" en de Rotterdamsche Lloyd, door het toekennen eener subsidie en desnoods met eenige pressie der Regeering, er niet toe te brengen zijn om b.v. gedurende 5 jaren eens per maand een harer extrabooten de reis in plaats van door het Suez-kanaal om de Kaap naar Indië te laten doen, met oponthoud in een tweetal Zuid-Afrikaansche havens? De kanaalkosten zouden worden bespaard, daarentegen zouden de booten ongeveer 10 dagen langer reis hebben. Bezwaren zullen er natuurlijk zijn, maar zijn die onoverkoomlijk?"

Inderdaad lijkt ons een dergelijke „inzetting" van de gedachte lijn lang niet verwerpelijk. 't Is een proef, doch in ieder geval geen voor 's lands schatkist bezwarende proef.

Lukt zij niet, zoo zijn er geen schatten verspild, is in ieder geval een flinke poging gedaan om ons handelsverkeer uit te breiden, is er gestreefd naar iets beters. Lukt ze wel, dan trekt gansch het land er profijt van, wordt onze positie als handeldrijvend volk verhoogd. De ideëele gevolgen van het succes van zoo'n lijn zouden daarnaast ook niet uitblijven.... Wie neemt het initiatief, vragen we met den heer Beelaerts.

[1]) Met die ver-Engelsching loopt het zoo'n vaart niet. Wel is Engelsch de handelstaal, veel-te-veel zelfs nog officiëele taal, maar 't Hollandsch is de volkstaal, en de volkstaal laat zich door geen *lingua franca* verdringen, hoogstens wijzigen. Dat dit laatste niet te erg wordt — daarvoor waken de Afrikaners thans krachtiger dan ooit.

Een nieuwe lijn op Zuid-Afrika.

Volgens een bericht zouden de Oost-Aziatische Compagnie, te Kopenhagen, de lijn Zweden—Zuid-Afrika, en de Noorsche reedersfirma's Eger en Willem Wilhelmsen een overeenkomst hebben getroffen tot stichting van een geregelde lijn van Scandinavië op Zuid-Afrika en Australië, via Durban. De dienst op Zuid-Afrika zal worden uitgeoefend door zes Deensche, zes Zweedsche en twee Noorsche schepen; om de veertien dagen vertrekt een schip van Gothenburg en Frederikstad. De dienst op Australië wordt waargenomen met zes Zweedsche en twee Noorsche schepen.

De heer Lemieux over Z.-A.'s toekomst.

De heer Lemieux, de Canadeesche Postmeester-Generaal, die bij de opening van 't Unie-Parlement de Regeering van Canada heeft vertegenwoordigd, heeft zich door de *Globe*, te Toronto, laten uithooren over de toekomst van Zuid-Afrika. De heer Lemieux is in zijn land teruggekeerd als een oprecht en geestdriftig bewonderaar van Zuid-Afrika, 't Z.-A. volk en zijn instellingen. Zijn verblijf aldaar heeft hem een onbeperkt vertrouwen gegeven in zijn toekomst. De Unie zal eenmaal 't meest welvarende, rijkste en machtigste deel van 't Britsche Rijk zijn.

Zuid-Afrika en het Voorkeurtarief.

Gen. Botha heeft, in antwoord op een vraag in den Volksraad, gezegd, dat de Unieregeering niet voornemens was, de Rijksregeering te verzoeken, de rechten op Z.-Afrikaansche wijnen en sterken drank te herzien. Harcourt, de Engelsche

minister van koloniën, deelde later in het Lagerhuis mee, dat de regeering van Zuid-Afrika wel voor de rijksconferentie een vraagpunt had ingediend betreffende verdediging en voorkeurrechten, maar het daarna had ingetrokken. Wij vermoeden: op aandrang van de Engelsche regeering. Deze staat, wegens de onderhandelingen tusschen Canada en de Vereenigde Staten, toch al voor een heet vuur. Als nu Zuid-Afrika zijn wensch kenbaar maakte, om de voorkeurrechten, die de Engelsche handel er geniet, op te heffen en er een bijdrage tot de verdediging van het rijk voor in de plaats te stellen, zouden de vlammen maar aangeblazen worden. Op den duur gaan echter die voorkeurrechten in Zuid Afrika toch weg, denken wij. Althans is men er tot nog toe van Afrikaner zijde weinig mee ingenomen geweest.

Tegen het eind van Februari begonnen de eerste ladingen Zuid-Afrikaansch ooft te Londen aan de markt te komen. Van de gewone volgorde: pruimen, perziken, blauwe druiven en peren is ook dit jaar niet afgeweken. De witte druiven worden, zooals gewoonlijk, pas later ingewacht. In de kwaliteit dezer Zuid-Afrikaansche vruchten, doorgaans uitstekend, kan ik (schrijft de Londensche Correspondent van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*), weinig onderscheid van vorige jaren vinden. Over het geheel is zij eerder verbeterd, zou ik zeggen: een gevolg van zorgvuldiger verpakking en overbrengst.

De prijzen — ik spreek altoos van straat, niet van winkelprijzen — bevind ik weinig veranderd, met vorige jaren vergeleken. Blauwe druiven kan men koopen voor ongeveer tien stuiver het E. pond, perziken en peren voor twee à vier stuiver het stuk, en pruimen voor acht tot negen stuiver het E. pond.

Wij hebben dit jaar iets nieuws toegezonden gekregen: uit Natal, naar ik hoor, namelijk manga's. Zij gelden zoowat twee stuiver het stuk, en doen in sappigheid en geur niet onder voor de manga's van de Azoren en Madeira.

Oud Z. A. S. M.-Ambtenaren.

De vroegere Z. A. S. M.-ambtenaren, tijdens den Oorlog door de Britsche autoriteiten uit Z.-Afrika gezet en naar Holland teruggezonden, vormen, sedert vele jaren reeds, een telkens terugkeerend onderwerp van beraadslaging in 't Nederlandsche Parlement. Den Z. A. S. M.-ambtenaren werd bij hun uitzetting zelfs geen tijd gegeven om behoorlijke orde op hun zaken te stellen, waardoor allen zeer belangrijke geldelijke schade hebben geleden. Het Nederlandsche Parlement acht het billijk, dat de Britsche regeering dezen menschen daarvoor een vergoeding toestaat. Natuurlijk betwist 't hiermede geenszins 't recht der Britsche autoriteiten, om deze ambtenaren uit 't land te verwijderen. Trouwens, 't oprakelen dezer kwestie zou tot niets leiden en zou alleen wetenschappelijke, maar geen enkele praktische waarde kunnen hebben.

Tot heden hebben onderhandelingen met de Britsche regeering tot geen resultaat geleid, hoewel men in Den Haag nog steeds de hoop niet had opgegeven, dat men te Londen het billijke dezer vordering zou inzien.

Ook de Duitsche regeering heeft bij 't Britsche goevernement voor de Z. A. S. M. ambtenaren van Duitsche nationaliteit dezelfde pogingen in 't werk gesteld. Eveneens tot heden zonder gevolg.

In de sectie-vergadering der Eerste Kamer heeft men onlangs gevraagd, of de Nederlandsche regeering niet opnieuw te Londen stappen zou kunnen doen om schadeloosstelling voor de uitgezette Z. A. S. M. ambtenaren te erlangen, nu ook Duitschland weder pogingen doet.

De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft geantwoord, dat het hem bekend is, dat pogingen van Duitschland om reclamaties van Duitsche onderdanen, verband houdende met schade, in den Boerenoorlog opgeloopen, aan arbitrage te onderwerpen, bij de Engelsche regeering een afwijzend onthaal hebben gevonden, en na de schikking, tusschen de N. Z. A. M. en de Britsche Regeering tot stand gekomen, bestaat er, naar zijn ('s ministers) overtuiging, geen aanleiding, nog stappen bij de Britsche Regeering te doen ten behoeve van het voormalige Nederlandsche personeel der Maatschappij.

En hiermede kunnen dus de oud-Z. A. S. M.-Ambtenaren huis-toe gaan. Van bemiddeling der Nederlandsche Regeering is niets meer te verwachten en van de Engelsche evenmin.

Kaapsche Wijn.

Na het mislukken van een groot deel van den wijnoogst in Frankrijk en elders in Europa vindt *Ons Land* het den tijd om Zuid-Afrika te herinneren, dat het aan de wijndrinkende menschheid heel wat meer kan leveren dan het doet.

„Het is wel waar, dat Zuid Afrika tans slechts 'n onbeduidende hoeveelheid wijn uitvoert — nog geen 500 leggers in 't jaar, terwijl er hier bijna 100 leggers worden ingevoerd en de invoer van spiritualiën in de vorm van whisky, enz., bijna 610 leggers per jaar bedraagt! — doch wij voerden vroeger geen onaanzienlike hoeveelheid wijn naar Europa en Indië uit en kaapse wijn was daar heel gezocht . . .

„Australië heeft een deel van de wijnmarkt van Groot Brittanje veroverd, trots de groote afstand en de vrij zware belastingen op het artikel in Engeland Waarom zou Zuid-Afrika dat niet kunnen doen? Uit de proefnemingen door de ed. heer Malan als minister van Landbouw van de Kaapkolonie gedaan, is gebleken, dat men zelfs de natuurlike lichte kaapse wijnen naar Europa kan verschepen. Zware wijnen doorstaan de reis altijd goed . . .

„Deze provincie kan enorm veel meer wijn produceeren, dan er nu gedaan wordt. Zuid-Afrika kan echter niet als 'n wijndrinkend land beschouwd worden, ofschoon ons klimaat zodanig is, dat 't voor Zuid-Afrika veel beter zou zijn, 'n wijndrinkend dan een brandewijndrinkend land te zijn. Bij gebrek aan een overzeese afzetmarkt en wegens de zware aksijns en de beperkende bepalingen, welke deze wetgevingen op de verkoop van sterke drank geplaatst hebben, als anderszins, was de geringe opbrengst in de laatste jaren meer dan het verbruik.

„De wijnopbrengst van deze Provincie is zowat 40,000 leggers per jaar. In 1893 bedroeg hij 48,000, doch in 1909 slechts 27,300 leggers. Frankrijk alleen produceert bijna 2000 maal zoveel wijn als Zuid Afrika. Als er een goede buitenlandse markt voor kaapse wijn gevonden kan worden, kan deze nijverheid aanzienlik alhier worden uitgebreid. In 1904 waren er alhier 16,610 morgen grond beplant met wijnstokken; in 1909 slechts 10,120. Omdat de nijverheid niet betaalde, worden de wingerden, waar men dat gevoeglik doen kan, door iets anders vervangen, als b.v. lucerne en daarbij de struisvogelteelt. Als wij het niet mis hebben, dan werd een som van £ 83,500 uit de landskas aan de ko-operatieve wijnkelders voorgeschoten. Zelfs om deze reden is het wenselik, dat de regering met die inrichtingen en de wijnhandel in 't algemeen zal samenwerken, om van de huidige toestand van de wijnmarkt het beste gebruik te maken en zo mogelik een vaste uitvoerhandel tot stand te brengen.

Emigratie van Landbouwers naar Zuid-Afrika.

Op een vergadering van de afdeeling Nieuwolda en Nieuwscheemda van de Groninger Maatschappij van Landbouw en Nijverheid, gehouden op 8 Februari 1911, in 't hotel Kuiper te Nieuwolda, werd op verzoek van deze vereeniging door een vertegenwoordiger der *N. Z.-A. Vereeniging* het woord gevoerd over de wenschelijkheid van emigratie van Nederlandsche landbouwers naar Zuid-Afrika.

De spreker gaf, na een korte inleiding, een overzicht van de verschillende toestanden en bronnen van bestaan in Transvaal. Men heeft er verschillende grondsoorten, slechte en goede, gronden, waar geïrrigeerd moet worden en die, waar men heeft de zgn. „drooge bouwerij". De geschiedenis van landbouw en veeteelt daar nagaande, wees hij er op, dat de eerste boeren meer een herdersleven leidden, en met hun vee rondtrokken en eerst langzamerhand zich vestigden en zich begonnen toe te leggen op landbouw. De tweede periode brak aan bij de ontdekking der goudvelden, toen vele krachten aan den landbouw werden onttrokken. Langzamerhand is de landbouw weer vooruit gegaan. Thans doet de regeering al 't mogelijke om landbouw en veeteelt weer meer en meer te ontwikkelen. Daarvoor heeft ze b.v. opgericht proefboerderijen en een zuivelschool, waarvan aan 't hoofd staat een zekere heer Veenstra uit Friesland. Dan heeft de regeering aangesteld verschillende deskundigen, als b.v. voor tabak, wol, vruchtenteelt, struisvogelteelt enz., en die altijd bereid zijn inlichtingen te geven. Verder steunt de regeering den landbouw door tentoonstellingen op dat gebied te subsidiëeren.

Wat de gewassen betreft, alle gewassen, die in Holland verbouwd kunnen worden, behalve paarde- en duiveboonen, kunnen ook in Transvaal gekweekt worden; alleen de wijze van verbouwen richt zich naar de toestanden daar. Als verdere bronnen van inkomsten noemde de spreker de schapenteelt, die reeds een voorname plaats inneemt, vooral de export van wol, verder de varkensfokkerij en de struisvogelteelt.

Daarop werd gegeven een beschrijving van de land-indeeling en de prijs daarvan. Deze laatste variëert tusschen 2 shilling tot 4 pond per morgen of 0.8 H A.

Hierna stond spreker stil bij de vraag, hoe emigranten het moeten aanleggen, met de Transvaalsche toestanden op de hoogte te komen.

Tweeërlei middel gaf hij daarvoor aan. Eerstens kan een emigrant zich aanmelden bij een flinken Afrikaanschen boer, om daar een goede vakopleiding te genieten, hetgeen met weinig of geen kosten gepaard kan gaan. Bevalt het dan, dan kan hij zich in verbinding stellen met landmaatschappijen en beginnen met een plaats te huren met recht van koop tegen een vooraf vastgestelden koopprijs. Een andere methode is, dat b.v. een krachtig lichaam als de Groninger Maatsch. v. L. en N. eenige flinke, begaafde personen als experts naar Zuid-Afrika zendt, om daar de toestanden te bestudeeren en dan later daarover te rapporteeren.

Hierna noemde de spreker nog op de voordeelen van emigratie naar Transvaal boven die naar b.v. Canada. In Transvaal b.v. kan men zijn moedertaal gebruiken en heeft men niet die verbazend strenge winters en hevige stormen als in Canada.

Ten slotte gaf de spreker nog een beschrijving, hoe de afzet van verschillende producten plaats heeft.

Door verschillende leden werden nog vragen tot den inleider gericht. Op een vraag, welk soort koeien 't meest voor uitvoer naar Transvaal in aanmerking komt en tevens, hoe de Zuid-Afrikaansche Voorschotkas werkt, antwoordde spreker, dat in Zuid Afrika hoofdzakelijk bekend is het Hollandsch-Friesche vee, dat echter te fijn is en eigenlijk te goed, om naar Transvaal uitgevoerd te worden, wijl het daar niet goed wordt onderhouden. Dit wordt in den laatsten tijd echter wel beter, doordat vele Friesche melkknechten tegenwoordig ook naar Transvaal emigreeren. Zuid Afrika heeft echter behoefte aan een meer geharde soort en als zoodanig noemde spreker de Groningsche blaarkoppen. Men zou eens de proef kunnen nemen door een collectie van die dieren te zenden naar een tentoonstelling in Transvaal.

Wat de Voorschotkas betreft, merkte spreker op, dat deze zich hoegenaamd niet belast met het plaatsen van hypotheek op landbezit, hetgeen haar betrekkelijk beperkte middelen ook niet toelaten, maar uitsluitend voorschotten geeft aan daarvoor in aanmerking komende personen.

Verder werd gevraagd, hoe het staat met de verhouding tusschen de blanke bevolking en de veel grootere kafferbevolking en of niet gevreesd behoeft te worden, dat te eeniger tijd de ongeveer 6 millioen sterke kafferbevolking de overhand krijgt over de ongeveer 1¼ millioen blanken.

Hierop werd geantwoord, dat met de kaffers wel is om te gaan, mits ze rechtvaardig en streng behandeld worden en de blanke op een afstand met hen blijft. Vroeger was de Afrikaansche boer zijn eigen rechter tegenover den kaffer, doch dit wordt thans door de Engelsche regeering niet meer geduld. Wat betreft een onverwachte overheersching der kaffers, hiervoor is men tamelijk veilig door het z.g.n. veldkornettenstelsel.

Op een vraag, welk kapitaal een boer moet hebben, om in Transvaal een goed bestaan te hebben, antwoordde de spreker, dat iemand met een bezit van 12 à 15 mille zich een uitstekende boerderij kan eigen maken, terwijl minder kapitaalkrachtigen eerst kunnen beginnen met huren.

Verschillende vragen werden nog gesteld, als b.v. over onderwijs, afstand van de boerderijen van de steden, middelen van vervoer, enz., welke alle door den spreker uitvoerig en op aangename wijze werden beantwoord.

Met een woord van dank aan den spreker voor de interessante en leerzame lezing werd de vergadering door den voorzitter gesloten.

Een dergelijke vergadering werd 20 Februari gehouden te Oldehove (Groningen's Westerkwartier).

Nieuwe Postzegels.

Voor het ontwerpen van een postzegel voor de Unie van Zuid-Afrika is een prijsvraag uitgeschreven. De teekeningen moeten ongeveer de grootte hebben van de postzegels, tegenwoordig nog in de provinciën in gebruik, d.i. de gewone grootte. Er moet op voorkomen: de kop van den koning, de kroon, de woorden „Union of South Africa" en „Unie van Zuid-Afrika", „Postage" en „Postzegel" en de waarde in cijfers. Verder is de ontwerper vrij, er voor Zuid-Afrika kenmerkende dingen op aan te brengen. De antwoorden moeten voor het einde van Maart ingeleverd zijn.

Naar 't dus schijnt, is 't de bedoeling, de enkel Engelsche namen, „Cape of Good Hopé" en „Orange Free State" van den kroningspostzegel, er af te laten.

GEMENGDE BERICHTEN.

Naar aanleiding van Sibili's dood.

Onze Londensche berichtgever schrijft ons:

Bij 't lezen van Sibili's dood kwam mij de geheele geschiedenis der inlijving van zijn gebied door de Gecharterde Compagnie weder in de gedachte. Sibili, Khama en Bathoen protesteerden tegen deze annexatie Een der redenen was deze: zij verlangden, dat 't verbod van verkoop van sterken drank in hun gebieden bleef gehandhaafd en zij slaagden er werkelijk in, 't Ministerie van Koloniën te overtuigen van hun goed recht.

Rhodes en de andere voormannen der Gecharterde waren woedend. Rhodes, die toen te Kaapstad was, kabelde aan Dr. Harris:

„Ik bedank er voor om geslagen te worden door drie schijnheilige naturellen, vooral niet om matigheidsredenen, waar twee hunner, Sibili en Bathoen, bekend staan als groote dronkaards. De heele geschiedenis maakt mij beschaamd over mijn eigen volk".

Denzelfden dag kreeg Dr. Harris nog een tweeden kabel, luidende: „Vertrouwelijk. De heer Rhodes zegt, als gij wilt, kunt gij zijn kabelgram van heden aan J. Chamberlain laten lezen".

En twee dagen later kwam dit veelzeggende draadbericht bij Dr. Harris: „Ga naar Flora en vraag iemand om *Three Great African Chiefs,* door zendeling Lloyd, zooeven bij Fisher Unwin verschenen, te bespreken".

Flora was Flora Shaw, de Z.-A. redaktrice van de *Times.* Maar de *Times* wou van dien wenk niets weten.

Overbodig een beschouwing vast te knoopen aan deze geschiedkundige herinnering. Zij spreekt voor zich zelf.

Een voor de Boeren lasterlijk boek.

Onze Londensche berichtgever schrijft ons:

Indertijd schreef ik over *The Dop Doctor,* 't boek van Dohan, waarin een zeer beleedigend en lasterlijk beeld wordt gegeven van 't Boerenkarakter. Ik wees er toen op, hoe er geen blad in Engeland was geweest, dat een woord van protest had doen hooren tegen de voorstellingen van den schrijver, die de Boeren in Zuid-Afrika uitbeeldde als onbetrouwbaar, leugen- en diefachtig, als smerig, ongevoelig en onontwikkeld. Wie deze verklaring als overdreven mocht hebben beschouwd, kan in de Engelsche bladen, waarin de volgende advertentie voorkomt, de bevestiging van mijn beweren lezen.

De uitgever zegt in deze aankondiging:

„Hoewel de *Dop Doctor* in het begin van het vorig jaar verscheen, wordt het werk nog het meest verkocht van alle boeken, in 1910 uitgegeven, en dit behoeft geen verwondering te wekken, want 't groote publiek, dat leest, houdt van een goed verhaal en dit is, om de *Daily Telegraph* aan te halen, „een boek uit duizend". De *Dop Doctor* is genoemd „een boek, waarin de hartader van 't leven klopt", een „boeiend", „grootsch", „wonderbaarlijk", „belangrijk", „zuiver", „mooi" boek, — om slechts een paar der loftuitingen te vermelden, die de pers door heel de wereld eraan heeft gewijd"

Tot zoover de uitgever. Men ziet 't: geen woord van afkeuring, niets dan lof.

Het juistere inzicht der Britsche pers in 't karakter der Hollandsche Afrikaners is niet lang van duur geweest. De vleug na 1902 heeft ten hoogste een half dozijn jaren geduurd. Nu is die pers weer afgedwaald op 't oude pad van vóór den Oorlog.

Aanvoer van Britsche Vrouwen.

South Africa, 't Londensche weekblad, bevat een hoofdartikel onder 't opschrift: *Where women are wanted* (waar vrouwen noodig zijn). Daarin heet het: jaarlijks gaan duizenden mannen uit het moederland weg om in verre kolonies en gebieden mee te werken aan den opbouw van het Britsche Rijk. Terzelfder tijd missen een groot aantal Engelsche vrouwen in Engeland haar roeping, doordat er een teveel is aan huwbare dochters. *South Africa* wil daarom zooveel mogelijk Britsche vrouwen naar Zuid-Afrika zenden. Men kan man of vrouw, die in Z.A. welvarender zal zijn dan in Engeland, geen grooter dienst bewijzen, dan hem of haar aan te moedigen, zonder verzuim daarheen te vertrekken.

Het weekblad gaat dan voort, de kansen op geluk op de meest voordeelige wijze te schilderen. Voortdurend komen er berichten in van Britsche gezinnen, die den sprong in 't duister hebben gewaagd en die 't alleen betreuren, dat zij 't niet zooveel jaren vroeger hebben gedaan. De vrouw, die haar handen weet te gebruiken in een huishouden, is meer waard dan een half dozijn „gehuwde bedienden". „Bovendien", besluit 't artikel, „de ongehuwde mannen in Zuid-Afrika zijn alleen nog niet getrouwd, omdat zij de ware vrouw nog niet hebben gevonden, en zij hebben geen zin om heelemaal naar Engeland te komen om er een te halen."

Het dient erkend, dat men in Engeland alles doet om de emigratie van Britsche vrouwen naar Zuid-Afrika te bevorderen. De bladen wijden voortdurend opwekkende artikelen aan deze kwestie en een tweetal zeer invloedrijke vereenigingen, die over ruime fondsen beschikken, zorgen voor 't uitzenden van vrouwen naar 't nieuwste Britsche gebied. Thans is er weder een commissie gevormd, welke zich ten doel stelt, inlichtingen over de Britsche kolonies te geven aan wel onderwezen vrouwen. Met de emigratie zelf zal zij zich niet bemoeien. Dit laat ze aan anderen over. Die doen dan ook genoeg.

Het bestuur van de vereeniging Hulpbetoon (voor Nederlanders) te Pretoria zegt in zijn verslag over het vierde jaar van haar bestaan (1909/1910), dat de algemeene toestand iets, hoewel niet aanmerkelijk beter is geworden en er dus wat meer werk onder de menschen is gekomen, maar dat de aanvragen om hulp er niet minder op zijn geworden. Nog altijd zijn er velen, die geen vast werk kunnen vinden. Dan zijn er veel gezinnen, waar de man wel iets verdient, b.v. met grondwerk, doch waar de inkomsten waarlijk te klein zijn, om zelfs in de noodzakelijkste behoeften te voorzien. Ook daar was dus hulp dringend noodig. Nog wordt de bijstand van de vereeniging voornamelijk verleend aan weduwen en ouden van dagen, die niet meer tot werken in staat zijn. De hulp bestond in het verstrekken van levensmiddelen, kleeren, geneeskundige hulp, medicijnen, verpleegkosten, kamerhuur, reis- en leergeld. Het aantal ondersteunde gezinnen, die eens of herhaaldelijk geholpen werden, bedroeg 53.

De ontvangsten bedroegen £ 240,10,3, de uitgaven £ 184,8; het overschot dus £ 56,2,3.

Het verslag brengt voor genoten steun dank, vooral aan het Hollandsch Mannenkoor en aan het Nederlandsche Bijstandsfonds voor Zuid-Afrika; voorts aan Dr. Elias en Dr. Mulder voor hun belangelooze hulp aan onvermogende patiënten.

Het bestuur bestaat nu uit mevr. Knobel, beschermvrouwe; mevr. van Eeghen, presidente; mevr. Olland, penningmeesteresse; mevr. van Willes, secretaresse; mevr. Postmus en mej. Ruysch van Dugteren.

OFFICIEËLE BERICHTEN.

KORTE NOTULEN van de Vergadering van het HOOFDBESTUUR DER NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING, op Zaterdag 11 Maart 1911, te 1.30 n.m., ten kantore der *Zuid-Afrikaansche Voorschotkas*, Damrak 95, Amsterdam.

Aanwezig de Heeren: De Louter (waarn. Voorz.), Van den Berg, Muller, Kiewiet de Jonge, Brüchner, Bell, Verkouteren, Pont en Mansvelt.

Afwezig met kennisgeving de Heeren: Middelberg, Emous en Van Reesema.

De waarnemende Voorzitter, Prof. De Louter, deelt de vergadering mede, dat de heer Middelberg bericht heeft, wegens parlementaire werkzaamheden de vergadering niet te kunnen bijwonen en ook niet langer het Voorzitterschap te kunnen blijven waarnemen, dan tot na de eerstvolgende Algemeene Vergadering. De waarn. Voorzitter verzoekt daarom de vergadering, over de eventueele vervanging van den heer Middelberg te willen nadenken.

De *notulen der vorige vergadering* worden gelezen en goedgekeurd, evenals het verslag der laatst gehouden *bijeenkomst met de Voorzitters* der Afdeelingsbesturen.

Naar aanleiding van een *schrijven van Dr. H. Blink*, Voorzitter van de Afdeeling Den Haag, met betrekking tot de in die bijeenkomst gedane mededeelingen betreffende *de emigratie van Ned. landbouwers naar Zuid-Afrika*, wordt de heer Bell uitgenoodigd, Z.Ed. daaromtrent nader in te lichten.

De zaak der *Boeren-krijgsgevangenen op de Bermoeda's*, blijkbaar overdreven voorgesteld, wordt aangehouden tot nadere inlichtingen ontvangen zullen zijn.

De vergadering neemt met belangstelling kennis van het *antwoord van Gen. Louis Botha* op een gelukwensch, Z.H.Ed.-Gestr. gezonden door het Bestuur der Afdeeling Zwolle, bij gelegenheid van de opening van het Unie parlement te Kaapstad.

Met algemeene stemmen wordt besloten, met het uitgeven van *ons Maandblad „Holl. Zuid-Afrika"* voort te gaan, indien opnieuw de noodige steun van de Vereeniging „Zuid-Afrika's Stichting Moederland" daarvoor verkregen kan worden.

Ondersteuning.

Besloten: *a.* uit het saldo van het Oorlogsfonds een som van 3 à 400 gld. te bestemmen voor de terugzending van het gezin W., slachtoffers van den Oorlog, in samenwerking met het Hoofdbestuur van het Chr. Nat. Boeren-Comité;

b. evenzoo f 40.— te schenken aan C., mede een slachtoffer van dien Oorlog;

c. een subsidie van ten hoogste £20.— toe te staan ter aanvulling eener boekenbestelling ten behoeve van de Fichardt-Bibliotheek te Bloemfontein;

d. een uit Pretoria tot ons gekomen voorstel tot uitloving van een prijs voor een uit te schrijven wedstrijd in den Hollandschen zang met aanbeveling te verwijzen naar het Hoofdbestuur van het Alg. Ned. Verbond;

e. een aanzoek om natuurkundige instrumenten ten behoeve eener School in Kaapstad van de hand te wijzen, als niet liggende op den weg der Vereeniging.

De vergadering besluit, aan de in Mei te houden Algemeene Vergadering voor te stellen, den heer Dr. W. J. Leyds tot eerelid der Vereeniging te benoemen.

Met belangstelling wordt kennis genomen van het jaarverslag der *Vereeniging „Hulpbetoon"*, te Pretoria.

Naar aanleiding van de uit Zuid-Afrika komende geestdriftige berichten, zoo openbare als particuliere, over *het bezoek van „De Zeven Provinciën"* spreekt de vergadering hare waardeering uit van de getrouwe nakoming Harer ons gegeven belofte in dezen door de Nederlandsche Regeering.

De eerstvolgende vergadering van het bestuur wordt bepaald op Zaterdag 8 April te 1.30 n.m.

De Secretaris,
Dr. N. MANSVELT.

HOLLANDSCH ZUID-AFRIKA en NEDERLAND.

Het bezoek van de officieren en een deel der bemanning van de *Zeven Provinciën* aan Pretoria was een ware triomftocht. Het gedrag van onze Jantjes is van dien aard geweest, dat de Nederlandsche naam in Zuid-Afrika weer meer glans heeft verkregen. De wijze, waarop Afrikaners met Nederlanders hebben gewedijverd om hun verblijf te maken tot een kort maar onvergetelijk tijdperk van hun leven, heeft in Nederland een sterken indruk gemaakt.

De gasten der Pretoriasche bevolking hebben niet verzuimd, eer te brengen aan den grooten doode, wiens naam meer dan ieder andere, de jongste geschiedenis der twee stamverwante volken verbindt. Het bezoek aan President Kruger's graf zal nog langen tijd leven in de herinnering van allen, die deel namen aan de excursie der bezoekers.

Doch niet deze dingen willen wij thans in herinnering brengen. Hier hebben wij in de eerste plaats ruimte gezocht om aan onze lezers mededeeling te doen van de woorden, die door één van Transvaals meest geachte en geëerde patriotten, Gen. C. F. Beyers, tot voor korten tijd „speaker" van den Transvaalschen Volksraad, tot de gasten van Zuid-Afrika's hoofdstad richtte bij gelegenheid van het feestmaal, dat in het Grand Hotel was georganiseerd, onder voorzitterschap van onzen oud landgenoot Isaac van Alphen. Nadat deze eerst een heildronk had ingesteld op den koning van Engeland en toen op koningin Wilhelmina, werd het woord gegeven aan Gen. C. F. Beyers, die den heildronk uitbracht op „Onze Gasten".

Generaal Beyers

sprak, volgens het verslag in de *Volkstem*, als volgt:

Het is mij een grote eer u welkom te heten in ons midden. Als afstammelingen der Nederlanders zijn wij trots op onze Voorvaders die, evenals Engeland vandaag, ook eens meesters van de zee waren. Namen van mannen zoals de Ruyter en Tromp zijn onuitwisbaar in de wereldgeschiedenis. Het is ook met trots, dat wij terugzien op de eerste nederzetting van Van Riebeek op ons zuidhoek. Zijn welbekende gebed bij de opening van de eerste raadsvergadering is een van de vele bewijzen van zijn voorbeeldig optreden en van het grondig fondament, door hem in die tijd gelegd, beide op godsdienstig en maatschappelik gebied.

Van af de tijd van genoemde nederzetting zijn er ingekomen Fransen, Duitsers, Schotten enz. Met genoemde bevolking (waaronder over de 50 pCt. van hollandse afkomst is) is daar gedurende de laatste twee honderd en meer jaren in Zuidafrika langzamerhand een zelfstandig volk opgewassen met eigenaar-

digheden en tradities, afzonderlik van die van andere volken; die eigenaardigheden zijn zo ingeworteld in ons, dat geen macht der wereld ons veranderen kan. Eén regering mag plaats maken voor een andere regering in ons land, maar 't afrikaanse volk zal voort blijven bestaan. Dwaze staatsmannen hebben gesproken van haar uit te roeien, maar waar en wat zijn die mannen vandaag? Sommige hunner zijn levend begraven, terwijl aan de andere kant de Afrikaner Zuidafrika regeert. En dit zeg ik ter ere van die grotere engelse staatsmannen, die weten, hoe zij een klein maar moedig, taai en dapper volk moeten behandelen. En daarom wil ik aan onze gasten zeggen, dat, alhoewel er een engelse vlag over ons wappert, wij de grootste vrijheid genieten, die onder omstandigheden mogelik is, dank zij de overleden Koning Edward van Groot Brittanje voor zijn edelmoedigheid en groothartigheid. Was de Haagse Internationale Tribune vóór 1899 in werking, dan had wellicht onze bittere oorlog nooit plaats gevonden!

Grote vooruitgang is gemaakt sedert de oorlog, niettegenstaande onze moeilikheden, en wij hebben vele moeilike vraagstukken, zoals bijvoorbeeld de opvoeding of kultuurstelsel, de kleurlingkwestie en ook kan ik melden zaken betreffende binnenland tegenover de kustprovinsies. Onze vooruitgang is zodanig, dat wij binnen betrekkelik korte tijd de vereniging tot stand gebracht hebben, hetwelk, als u onze geschiedenis in aanmerking neemt, een wonderwerk is.

Het voornemen van uwe overheid om de „Zeven Provinciën" met de opening van onze eerste verenigde Volksraad naar de Kaap te zenden, hebben wij opgenomen als bewijs van belangstelling in en achting voor ons, uwe verwanten, waarover wij met recht trots voelen. Uw overkomst tans is een verder tastbaar bewijs van de toegenegenheid en oprechte vriendschap tegenover ons volk en wat van meer belang is, vriendschap tegenover en met de engelse overheid en het engelse volk. Wij weten, dat die vriendschap tussen Engeland en Holland van lange duur is, waarvoor wij met u dankbaar zijn, en wij spreken met alle bescheidenheid het vertrouwen uit, dat gemelde vriendschap mag voortbestaan en de goede verhoudingen met Engeland steeds meer bevorderd worden tot de vrede en welvaart van beide volkeren, en indien daar iets is, dat wij op alle gebied nodig hebben, dan is het vrede in deze onze Zuidhoek.

Vandaar dat het nodig is, dat ook wij beginnen moeten met 't bouwen van een vloot, zoals Kanada, en met 't oprichten van een grote verdedigingsmacht; want wij weten allen: 't gereed zijn voor oorlog is de grootste waarborg voor vrede.

Ik verheug mij, dat wij zo tezamen, zelfs onder veranderde omstandigheden, u die eer kunnen bewijzen, welke u toekomt.

Geloof mij, wij hebben niet vergeten en zullen nooit de „Gelderland" vergeten, de offisieren van welke boot onze grijze en gerespekteerde staatspresident Kruger in een tijd van stikdonkere dagen, toen wij door allen verlaten waren, opgenomen en veilig in de vreemde gebracht hebben. Ook de behandeling aldaar, en later, na zijn dood, de eer ons aangedaan om zijn overschot aan ons over te zenden; dit alles is 'n bewijs van innige deelneming van uw volk in onze lotgevallen. Geloof mij, wij zullen nimmer de liefdedaden van uwe Koningin en overheid klein achten. Het gebruik maken van de Genève Konventie, om aan ons geneesheren, ja een gehele rodekruis afdeling te zenden, waar zullen wij woorden vinden om u te danken voor hun diensten, zo onbaatzuchtig en onder zulke gevaarlike en hachlike omstandigheden verschaft en van wie een van u, Dr. Jansen, en Panmeyr, tans van Alkmaar, onder mijn kommando met zoveel sukses en ijver dienden?

Doch, mijne vrienden, het is niet alleen Hare Majesteit, regeringsleden en marine offisieren van Nederland, aan wie wij dank verschuldigd zijn, maar ook aan de bevolking; de mannen, vrouwen en kinderen hadden hun harten open voor ons, toen wij als volk in barensweeën verkeerden; klederen en eetwaren werden ons toegezonden. Het zou u te lang zijn, indien ik alles zou moeten opnoemen.

De eerlike en oprechte belangstelling eindigde echter niet met de Oorlog. Toen onze moedertaal op school niet tot haar recht kon komen, waren onze verwanten weder gereed met hun onbaatzuchtige hulp en ondersteuning. Weduwen en wezen brachten hun penningskens tot stijving van de fondsen voor onze kristelike nationale scholen. Is het mogelik, zulke daden te vergeten?

Daarom, hooggeachte offisieren van de „Zeven Provinciën", ben ik trots, dat ik afstam van zulk een edelmoedig en onzelfzuchtig volk. Geloof mij, uw onthaal alhier is maar een gebrekkig bewijs van onze hoogachting en erkentelikheid tegenover u en uw volk.

Het is ons aangenaam geweest, kennis met u gemaakt te hebben en wij willen hopen, dat die kennismaking mag leiden tot versterking der bestaande banden tusschen uw volk en ons volk. Met de beste wensen voor uw verdere voorspoedige reis, vraag ik u allen met mij de toost te drinken van „Onze Gasten."

In zijn antwoord op dezen heildronk, bracht

Colonel Bauduin,

de commandant van den Hollandschen oorlogsbodem, op gelukkige wijze zijn dank uit voor dit mannelijk en voor ons volk van zoo groote waardeering getuigend woord. Hij zeide, (we volgen weder het verslag in de *Volkstem*), dat het niet gemaklik was om 'n welsprekende rede te houden, als men niet wist, wat te zeggen. Met hem was dit evenwel glad niet 't geval. Hij wist heel goed, waar hij 't over hebben wilde, maar 't was moeilik om te weten, waar te beginnen en waar te eindigen. Sijn sê sou hij nogtans sê (gelach). Gisteravend, op de schaatsbaan, had spr. getracht, de gastheren en gastvrouwen te danken, doch om dit individueel te doen, was onmogelik. Men zij verzekerd, dat zij allen, hij met zijn offisieren en leden van de bemanning, hoogst tevreden en dankbaar waren voor de ontvangst, hun gegeven, en de wijze, waarop zij door iedereen bejegend waren. Hij had enige manschappen gevraagd, hoe zij 't hadden en uit de antwoorden was op te maken, dat zij liefst maar hier zouden blijven. Als de matrozen ergens aan wal gingen buiten 't vaderland, stapten zij daar alleen rond en moesten zichzelf vermaken. Hier echter vonden ze dadelik vrienden en werden als in de familie opgenomen. Net zoveel gastvrijheid was 't deel der offisieren geweest. Allen, offisieren en manschapppen, hadden dadelik 't gevoel, dat zij onder stamgenoten verkeerden. „Ons is baje blij, dat ons hierheen gekom en met julle kennis gemaakt 't", verklaarde de kommandant onder gelach en applaus. Het gevoel van vriendschap, dat hem tans bezielde, zo vervolgde spreker, zou niet verdwijnen, zodra zij hier weg waren, doch zou blijven voortleven in hun herinnering en met belangstelling zouden zij van ver af de lotgevallen volgen van degenen, met wie zij kenuis hadden gemaakt. De vrienden, die zij hier gemaakt hadden, zouden zij met zich meenemen.

Onder daverend applaus ging de kolonel zitten.